

metodika pro třídní učitele **ADAPTAČNÍ PROGRAM**

Kontakt

P -centrum, CPPT, o . p . s .

Plachého 6 , 301 00 Plzeň

telefon: 377 220 325

mobil: 731 183 394

e -mail: prevence@cppt.cz

www.cppt.cz

www.kotva.cppt.cz

Metodika vznikla v P -centru v době uzavření škol na jaře 2020 za přispění účastníků Specializačního kurzu pro školní metodiky prevence.

Obsah

ADAPTAČNÍ PROGRAM	2
Hlavní důvody k péči o bezpečné klima v období uzavření škol z důvodu epidemie a po návratu do školy.....	2
Struktura adaptačního programu.....	3
Jak pracovat s metodikou.....	3
Co potřebujete, než se pustíte do realizace adaptačního programu	3
1 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU	4
2 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU	7
3 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU	8
4 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU	9
AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU	10
1 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU	10
II) Aktivity na zjišťování nálady	10
IV) Místa si vymění	11
V) Samostatná práce: Já před koronavirem/já po koronaviru	11
VI) Skupinová práce: Výhody a nevýhody uzavřených škol.....	12
VII) Reflexe: Odpadkový koš.....	12
2 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU	12
IV) Skupinová, nebo samostatná práce	12
V) Trojský kůň	13
3. SETKÁNÍ SE TŘÍDOU	13
III) Co potřebuji X co nabízím.....	13
IV) Kameny v řece.....	14
4 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU	14
II) Zjištění nálady: Rovník.....	14
III) Zahajovací aktivita: Důvěra	14
IV) Samostatná práce: Pomocná ruka	15
V) Skupinová práce - podpůrné organizace.....	15

ADAPTAČNÍ PROGRAM

Tato metodika vznikla v P-centru, CPPT, o.p.s., na jaře 2020 v období uzavření škol v důsledku pandemie COVID-19. Jedná se o naše příspěví na pole prevence rizikového chování v době, kdy nemůžeme vstupovat do škol a pracovat se třídami. Je volně k dispozici a šíření. Budeme rádi za jakoukoliv zpětnou vazbu - podněty k rozšíření, zkušenosti s jejím využitím v praxi. Na jejím vzniku se aktivně podíleli účastníci Specializačního kurzu pro školní metodiky prevence v P-centru.

Metodika je určena primárně pedagogům druhého stupně ZŠ (cca od 4. do 9. třídy) a jejich žákům. Počítá s průměrnou třídou cca se dvaceti žáky. Budete-li s metodikou pracovat, můžete využít konzultace a metodickou podporu. Jsme vám k dispozici na telefonu 731 183 394 nebo e-mailu prevence@cppt.cz.

Hlavní důvody k péči o bezpečné klima v období uzavření škol z důvodu epidemie a po návratu do školy

- **Informovanost a porozumění** situaci se u dětí různí, specifické jsou i z toho vyplývající obavy. Prožívání stavu v období násilného přerušování školní docházky je jedinečné u každého dítěte. Ne se všemi dětmi doma dospělí mluvili věcně a přiměřeně o nastalé situaci, reálných rizicích a budoucích dopadech mimořádných opatření.
- **Izolaci v domácím prostředí zažívalo každé dítě jinak.** V rámci jednoho třídního kolektivu mohlo dojít k výrazně jiným prožitkům spojených s intenzivním kontaktem s pečujícími osobami. Někteří žáci mohli být doma vystaveni výrazným konfliktům, napětí, násilí, strachu, nemoci, nevšímavosti. Pro jiné děti mohl být pak čas strávený doma zažíván jako pohodový.
- Je možné, že děti nedostaly **možnost sdílet** se spolužáky a učiteli své pocity a obavy. Některé děti nemohly situaci probrat s někým blízkým. Pro vyrovnání se se změnami je nezbytné poskytnout žákům čas a bezpečný prostor ke sdílení.
- **Vztahy** mezi spolužáky se po dobu týdnů, kdy se učili doma, vlivem omezeného kontaktu proměňovaly. Kvalitu vztahů ovlivnila intenzita a způsob komunikace žáků mezi sebou i s pedagogem. V případě cílené péče pedagoga mohou být vztahy žáků po návratu do škol otevřené, zdravé. Bez zásahu pedagoga však mohlo dojít ke zhoršení vztahů.
- Pokud byl vztah mezi spolužáky narušen před opuštěním školy, je vysoce pravděpodobné, že po návratu bude rekonstruování vztahů ještě obtížnější. Žáci, kteří byli vyčleňováni z kolektivu, mohou v souvislosti s návratem do tříd prožívat úzkost a obavy. Jejich vyčlenění se mohlo v období izolace prohloubit.
- **Komunikace žáků se přesunula do online prostředí.** A to i u těch dětí, které před nucenou školní přestávkou netrávily v kyberprostoru příliš mnoho času.
- V rámci virtuální komunikace mohl být na některé děti směřován **posměch**, jednotlivcům i skupinám mohlo být spolužáky ubližováno jak přímo, tak nepřímo vyčleněním ze společné komunikace.
- **Podmínky pro plnění školních povinností** měl každý žák jiné. Ne každý měl k dispozici podporu, pomoc a radu dospělých při plnění zadané domácí práce (pouze jeden rodič v rodině, zaměstnán ve zdravotnictví atd.), a proto i výkony v ní mohly být velmi různé.

Adaptační program slouží k nastartování procesů v kolektivu, které by v běžném školním prostředí probíhaly déle. Je určen nejen pro nově vzniklé kolektivy a skupiny, které prošly změnou (spojení tříd, rozdělení třídy, změna třídního učitele, přechod na druhý stupeň, odchod/příchod žáků apod.), ale i pro třídy v mimořádných situacích, jako je neplánované přerušení výuky.

Struktura adaptačního programu

1. setkání - celý den - 1 . týden (co nejdříve po nástupu žáků do školy) - cca 4 vyučovací hodiny
2. setkání - 2 vyučovací hodiny - 2 . týden
3. setkání - 2 vyučovací hodiny - 3 . týden
4. setkání - 2 vyučovací hodiny - 4 . týden
5. další pravidelná setkání formou třídnické hodiny - ideálně 1 vyučovací hodina za týden, případně jako součást některého povinného společenskovedního předmětu. Příprava a realizace třídnických hodin není součástí tohoto materiálu (P -centrum v této oblasti nabízí podporu ve formě konzultací, seminářů pro pedagogy, ročního kurzu pro třídní učitele. Více [zde.](#))

Jak pracovat s metodikou

Metodika adaptace po přerušení výuky má inspirovat a podpořit ty pedagogy, kteří si kladou za cíl zpříjemnit a usnadnit návrat do školy svým žákům i sobě. Těm, kdo vnímají proces učení jako komplex činností, mezi něž patří neodmyslitelně i práce na vztazích a učení se mezilidské interakci i porozumění sobě samému.

Metodika je připravena tak, abyste ji mohli krok po kroku využít pro jednotlivá setkání s žáky. Obsahuje komplexní a osvědčený postup, který zohledňuje potřebu dětí i pedagogů postupně se “dostat” do tématu, v závěru účinně reflektovat, průběžně, po jednotlivých úsecích práce se uvolnit.

U jednotlivých setkání vždy najdete jejich strukturu a cíle. Konkrétní aktivity, jejich popis a způsoby využití, jsou uvedeny v části: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU.

Co potřebujete, než se pustíte do realizace adaptačního programu

Informovanost - je vhodné informovat o tom, jaký způsob společné práce plánujete. Informovat byste měli jak žáky, tak jejich rodiče i své kolegy. Především žáci by měli rozumět tomu, proč se učíte jinak, než jsou zvyklí. Pokud všichni víme, co je našim cílem, dosáhneme jej snáze.

Prostor - zvolte takový prostor pro práci se třídou, kde bude možné si nerušeně povídat, pracovat, realizovat vámi zvolené aktivity, uspořádat komunitní kruh. Je nutné, aby vám nikdo nenarušoval práci, nevytrhával vás ani žáky ze soustředění. Obava z přítomnosti někoho dalšího může zamezit naplnění cíle, vést k uzavřenosti žáků při sdílení.

Zájem - dělejte s žáky to, co vás samotné těší, nenuťte se do aktivit, kterým nevěříte, nerozumíte nebo jsou vám nepříjemné. Jen pokud děláte s žáky to, čemu věříte, budou mít chuť vás následovat.

Čas - vymezte si čas, který budete práci se třídou věnovat, zařídte si, aby kolegové tento čas akceptovali a nenarušovali jej.

Vymezit práva účastníků - každý účastník programu (dítě i dospělý) má svá nezadatelná práva. Mezi ně zahrnujeme právo, aby ostatní nemluvili za mě, abych mohl mluvit sám za sebe, právo na vlastní

názor i na jeho změnu, právo na respekt a ohleduplnost od ostatních, právo na pozornost od ostatních. Dále právo říct „stop“, pokud se cítím ohrožen. Stejně tak, aby se o mně nemluvalo, pokud se nemohu bránit. Mám právo na to, aby ostatní nezneužívali informace, které ve třídě řeknu. Mám právo říct, pokud s něčím nesouhlasím, pokud se mi něco nelíbí. Mám právo na své soukromí. Mám právo říci, že se nezúčastním konkrétní aktivity či techniky, mám právo mlčet.

Uspořádání třídy - doporučujeme sezení všech zúčastněných v kruhu (žáci, pedagog, příp. asistent) - tzv. **komunitní kruh**. Kruhové uspořádání při výuce usnadňuje komunikaci, umožňuje oční kontakt, navozuje vstřícnou atmosféru a deklaruje rovnost názorů.

Více ke komunitnímu kruhu: Příručka pro tvorbu zdravého a bezpečného klimatu, příloha č. 1 - Komunitní kruh

POZOR - výše zmíněné platí, pokud již třída v minulosti v kruhu pracovala a žáci jsou takto komunikovat zvyklí. Ve skupině, kde byli žáci zvyklí jen na frontální výuku, doporučujeme zařazovat sezení v kruhu postupně. Pedagog by si měl odpovědět na otázku, zda panuje v jeho třídě bezpečné klima. V opačném případě (pokud je ve třídě zvykem posměch, nerespektující chování, žáci si nenaslouchají) může být kruhové uspořádání pro žáky ohrožující a brání jim v otevřené komunikaci. Školní lavici si můžeme představit jako bariéru, která dítě chrání a umožní mu se „schovat“. Variantou pro přechod na komunitní kruh je práce v lavicích uspořádaných do kruhu/půlkruhu, pokud to umožňuje prostředí.

Předávání slova v kruhu - při diskuzi v kruhu je důležité zajistit způsob předávání si slova tak, abychom si nevstupovali do řeči. Pokud jsou žáci na promlouvání v komunitním kruhu zvyklí, je možné nechat je volně se hlásit o slovo. Funkční je doplnit předání slova o předávání „mluvícího předmětu“ (např. kámen, míček, plyšová hračka). V případě, že se žáci nechtějí zapojit, může učitel zvolit vyvolávání, případně postupné mluvení po kruhu. Pokud se žáci osmělí, je vhodné postupně zařazovat volné mluvení, které je vhodnější pro trénink komunikačních dovedností. Při diskuzi/sdílení v komunitním kruhu dostává možnost promluvit každý, nemusí se však vyjádřit k tématu, jen dát informaci, že se nevyjádří.

Třídní pravidla - v kolektivech, kde pravidla existovala, je třeba připomenout jejich existenci a znovu společně probrat jejich potřebnost, případně je přehodnotit a přeformulovat. Jejich garantem je vyučující, dohlíží na jejich dodržování a zajišťuje jejich propojení se třídní realitou. Pokud pravidla třídy nebyla doposud formulována (myšleno vztahově komunikační pravidla - tzn. : jak se taky k sobě chováme, co je u nás ve třídě možné dělat a co ne), je vhodné věnovat jim jedno ze třídních setkání a společně je vytvořit.

1 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU

Rozsah: celý den (4 -5 vyučovacích hodin, dle věku dětí a počtu žáků ve třídě)

Tématem prvního setkání je to, jak jsme všichni prožívali uplynulé období.

Cílem prvního setkání se třídou je získání informací o tom, jak se žáci cítí, o čem přemýšlejí, jaká je jejich nálada, případné obavy apod. Dalším neméně významným cílem je poskytnutí prostoru ke sdílení a pedagogův vhled do prožívání žáků.

I) Přivítání (cca 5 min): Cílem je porozumění zadání a naladění se na společnou práci. V úvodu seznámíme žáky s tím, co se bude dít, proč se klasicky neučíme. Popíšeme, že učení je i to, že se učíme jeden o druhém a jeden od druhého, i když si z toho nezapišeme poznámky ani nebude prověrka. Vysvětlíme, že čas strávený spolu následujícími aktivitami je investicí do budoucna a využijeme jej každý den, napříč všemi předměty. Dobré nastavení společného fungování, pravidla a bezpečí zajistí efektivitu při každé výuce. (Tento argument se také osvědčuje při obhajování existence třídnických hodin či adaptačních programů před rodiči nebo dalšími členy sboru.)

II) Zjištění nálady (cca 5-15 min dle zvolené aktivity): Cílem je sdílet aktuální náladu - učitel má možnost sám promluvit ke třídě o svých pocitech, žáci se trénují v naslouchání, hovoří každý.

v kapitole AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU - Aktivity ke zjišťování nálady.

III) Diskuze (cca 20 min: Jaké to bylo, když jsme nechodili do školy?)

Možné a vhodné podněty do diskuze a ke sdílení ve skupinách, ve dvojicích:

- Co bylo na karanténě/uzavření škol nejlepší? Co nejhorší?
- Čeho jsme se bál(a)?
- Co jsem si užíval(a)?
- Na co jsem se těšil(a) do školy?
- Jak jsem trávil(a) čas?
- Co dobrého mi přinesl čas strávený doma?
- Byl(a) jsem sám (sama) více než obvykle? Méně?
- Jak jsem komunikoval(a) se spolužáky?
- Jak se mi dařilo učení doma? Šlo to těžko? Naopak snadno? Kdo mi pomohl, když jsem měla(a) potíže?
- Co z toho, co se v období uzavřených škol událo, bych chtěl(a) zachovat (doma, ve vztazích se spolužáky, ve způsobu výuky, ve společnosti)?
- Co jsem se o sobě dozvěděl(a)? Co jsem se dozvěděl(a) o spolužácích, učitelích?

Cílem diskuze je umožnit žákům sdílení prožitků, pojmenování obav, získání pozitivní reakce a podpory od ostatních. Aby byl cíl naplněn, je nutné, aby se zapojoval i učitel, odpovídal na kladené otázky a tím ukazoval žákům, jak je možné reagovat. Zároveň je učitel garantem bezpečného prostoru pro diskuzi - dbá na dodržování komunikačních pravidel a v případě, že dochází k jejich porušení, pravidla připomíná, nebo diskuzi s vysvětlením ukončí. Důležité je vědomí, jak pro žáky, tak pro učitele, že se nejedná o terapii! Úkolem učitele není vést žáky k osobnímu odhalení. V případě většího "zasazení" žáka (myšlena situace, kdy se dané téma žáka natolik dotýká, že je pro něj těžké nebo nemožné neplakat, nerozčilovat se apod.) je vhodné nabídnout individuální rozhovor, případně pomoci kontaktovat službu/odborníka, který zajistí pro žáka odbornou péči. Při otázkách na obavy, nepříjemné zážitky atd. je důležité nezveličovat strach a obavy, o kterých žáci mluví, a zároveň dát žákům možnost tyto strachy a obavy vyjádřit, pojmenovat.

Na co dbát/jak obecně vést diskuzi:

Diskuze je metoda, ve které dochází k otevřené výměně myšlenek a informací. Jejím cílem NENÍ přesvědčit ostatní o svém názoru. Naopak se poučit z procesu diskuse a případně nalézt shodu.

Dobrá diskuze umožňuje žákům získat nejen nové informace, ale i další dovednosti a zkušenosti. Vést diskuzi je úkol náročný na přípravu, trpělivost a zkušenosti učitele. Ten by měl umět stručně a jasně vyjádřit názor, myšlenku, argumentovat, naslouchat druhým, reagovat na argumenty žáků,

povzbuzovat v diskuzi, porovnávat apod. Proto je nutné ji u žáků postupně rozvíjet a začít například diskuzi v menších skupinkách.

Velmi důležitý je pro diskuzi výběr tématu. Pro žáky by toto téma mělo být atraktivní a /nebo autentické, měli by o něm mít určité informace (nebo by jim měl být poskytnut prostor, aby si informace zjistili).

Při diskuzi by měl učitel:

- parafrázovat, shrnovat, porovnávat různé informace a názory žáků
- zajišťovat „vyrovnanost“ diskuze (pokud je např. ve třídě jeden nebo velmi málo žáků obhajujících určitý názor, učitel může podpurnou otázkou přivést žáky k dalšímu argumentu pro podporu tohoto menšinového názoru)
- zajišťovat, aby se do diskuse zapojilo co nejvíc žáků a nebrat si často a na dlouho slovo sám
- zajišťovat, aby se diskuse neodchylovala od tématu
- povzbuzovat žáky tak, aby byli všichni ochotni přispívat do diskuze a cítili se bezpečně, vyhnout se hodnotící chvále (“No, Simonka je šikovná holčička.” “To jsi, Péto, řekl krásně.” atd.)
- respektovat názory žáků, ale zároveň poukázat na to, že diskriminující nebo ubližující názory v diskuzi zaznívat nemohou a proč
- vést diskuzi k závěrečnému shrnutí či kompromisu, uzavřít diskuzi
- reflektovat a hodnotit diskuzi společně s žáky

Více též: [Příručka](#) pro tvorbu zdravého a bezpečného klimatu školy - kap. D a E

IV) Zahajovací aktivita: Místa si vymění (cca 15 min): Cílem techniky je nejen rozhýbání (a to jak těla, tak myšlenek), především umožní žákům sdílet názory a postoje, dozvědět se více o sobě navzájem. Otázky pro výměnu míst se vází k období uzavření škol, zážitkům a pocitům žáků s ním spojených. Např. *co jsem zažíval/a, jak jsem se měl/a, co mi chybělo, co jsem dělal(a)* (např. “Místa si vymění ti, kteří se doma nudili, byli často sami, hráli na počítači, štváli je rodiče, chyběli jim kamarádi, těšili se do školy, chtěli by, aby školy zůstaly zavřené...”).

Popis aktivity v kapitole AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

V) Samostatná práce: Já před koronavirem/já po koronaviru (cca 20 min): Cílem techniky je, aby si žáci nejprve každý pro sebe “srovnali” myšlenky předtím, než je budou sdílet se třídou. Jde o výtvarnou individuální techniku.

Popis aktivity v kapitole AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

VI) Skupinová práce: Výhody a nevýhody uzavřených škol (cca 40 min): Cílem je pojmenování výhod a nevýhod, které žáci vnímali v období uzavření škol, zmapování situace, dále sdílení mezi spolužáky navzájem, nácvik skupinové spolupráce, naslouchání.

Popis aktivity v kapitole AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

VII) Reflexe společně stráveného času (cca 15 minut): Promluví opět každý - postupně nebo nahodile - k tomu, co jsme se dnes dozvěděli a co jsme společně zažili. Závěrečnou reflexi je možné formulovat jako společné vyjádření, které může vypadat: *Dnes jsme se o sobě dozvěděli..., Do zbytku školního roku si odnáším..., O spolužácích (o vás) jsem dnes zjistil..., Dneska mě překvapilo, že..., Nejlepší bylo...* Pro pedagoga je především cílem získat od žáků zpětnou vazbu, ujistit se, že

porozuměli významu zadané práce a poslechnout si, jak se jim pracovalo, co by případně příště uvítali jinak apod. Stejně významná je i zpětná vazba od pedagoga směrem k žákům. Má příležitost třídu ocenit, vyzdvihnout, čeho si všiml, co skvěle fungovalo, na čem je třeba pracovat dále.

Na co dbát/jak obecně vést reflexi:

Reflexí práce se třídou jsou myšleny takové aktivity, při kterých žáci zpracovávají zážitky z předchozí činnosti a převádějí je do zkušeností, jež mohou uplatnit v budoucnu. Hlavním cílem reflexe je vést žáky k tomu, aby si uvědomovali, co se naučili a současně, jaký byl cíl jejich činnosti. Je to tedy jeden z prostředků učení. Tyto aktivity by ale neměly sloužit ke klasifikaci žáků, neměly by také vést k soutěžení. Pokud reflexe neproběhne, nebo je vedena špatně, aktivita „vyšumí“ a téměř nic z ní v žácích nezůstane. Reflektivní aktivity tedy pomáhají učiteli, aby zjistil, jak žáci výuku vnímají, jak se při ní cítili. Může sledovat jejich reakce při plnění úkolů, které jsou pro ně v zásadě bezpečné, neboť žáci nejsou stresováni známkou. Učitel volí reflektivní aktivity podle toho, jaký má cíl, čeho chce se žáky dosáhnout.

Při reflexi by měl učitel dbát na to, aby:

- prostor vyjádřit se dostali všichni žáci
- byl cíl proběhnuté aktivity zřejmý všem žákům
- výstup a závěry z aktivity byly formulovány jasně a pochopitelně
- kladl otevřené otázky (např. “Jmenujte jednu věc, kterou si z dneška nejspíš zapamatujete a proč.” a neptejte se: “Bavila vás tato hra?”)
- žáci odpovídali sami za sebe, byli ve svých sděleních konkrétní

Více též: [Příručka](#) pro tvorbu zdravého a bezpečného klimatu školy - kap. D a E

2 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU

Rozsah: 2 vyučovací hodiny

Tématem druhého setkání se třídou je prostředí internetu a jeho vliv na vztahy ve třídě. Společné pojmenování kladů i záporů komunikace, která se odehrává v prostředí sociálních sítí, psaním zpráv, e -mailů, konferenčních hovorů apod.

Cílem je zahájit diskuzi na témata, jako jsou kyberšikana, riziko sdílení soukromých obsahů na Facebooku, Twitteru aj., ohrožení dětí internetovými predátory, vyčleňování ze třídní skupiny apod. Poskytnout žákům dostatek prostoru ke sdílení postojů k online dorozumívání. Zároveň je cílem pedagoga zmapovat formy komunikace, jež děti volily pro spojení se spolužáky v době přerušené školní výuky.

I) Přivítání (cca 5 min): I v úvodu tohoto setkání seznámíme třídu s tím, co se dnes bude dít, podrobně popíšeme téma, které jsme rozhodli dnes zařadit do programu a vysvětlíme proč. Cílem je porozumění zadání a naladění na společnou práci. V této části adaptace doporučujeme promluvit o významu virtuální komunikace, bez níž bychom obzvlášť v tomto nestandardním období byli velmi omezeni. Je třeba znát i její limity a stinné stránky.

II) Zjištění nálady (dle zvolené aktivity - cca 5 -15 min): Cílem je sdílet aktuální náladu, a to jak dětí, tak pedagoga. Aktivita může trvat doslova pár vteřin. I při pouhém zdvižení palce má vyučující okamžitě představu, jaká je energie ve třídě. Každá takováto technika má vždy za cíl projevení zájmu

o to, kdo dnes ve třídě sedí a s jakými pocity. Právě zájem je totiž tím, co všichni z nás potřebují vnímat, a je i hnacím motorem v motivaci k výkonu a společné práci.

III) Brainstorming (cca 25 min): V rámci komunitního kruhu vznese učitel otázku: “Co mě napadá, když se řekne virtuální komunikace?” Žáci i učitel říkají všechna slova, jež je napadají, zapisují se na viditelné místo. Cílem je posbírání klíčových slov spojených s virtuální komunikací, která nás mohou nasměrovat k dalším tématům, jimž se v rámci práce se třídou můžeme věnovat. Dalším cílem je “rozproudit myšlenky,” překonat ostych a získat odvahu ke sdílení.

IV) Skupinová práce: Komunikace naživo vs. virtuální (cca 35 min): Cílem je zmapovat výhody a nevýhody komunikace “naživo” a komunikace ve virtuálním světě. Sdílení postřehů, nácvik komunikace ve skupině, kooperace, naslouchání.

Viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

V) Zahajovací aktivita: Trojský kůň (cca 15 min): Pohybová aktivita na rozehrání nebo uvedení do tématu.

Viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

VI) Video (cca 10-20 min dle zvoleného materiálu) a na jeho podkladě pokračovat v **diskuzi** na dané téma (je důležité nechat si dostatek času na reflexi).

Pro žáky cca 10-13 let: video od **Unicef** (naleznete [zde](#)). Vhodnou formou přiblíží dětem, co všechno o sobě nevědomky dávají vědět svému okolí prostřednictvím Facebooku a pochopitelně i jiných sociálních sítí. Je skvělým odrazovým můstkem pro debatu o soukromí v kyberprostoru.

Pro žáky cca 12-15 let: snímek **Say No** (naleznete [zde](#)). Popisuje rizika online komunikace s cizími osobami, nastiňuje, jak probíhá vydírání, co hrozí, pokud děti sdílí s cizím člověkem například intimní fotografie. Zároveň dává vodítko žákům, jak mají postupovat v případě, že by čelili podobnému útoku.

Otázky pro reflexi: *Co se ve filmu stalo? Jak na vás film zapůsobil? Co vás překvapilo? Jak se měly zachovat postavy ve filmu, co by jim pomohlo? Kam byste se obrátili pro pomoc vy?*

VII) Závěrečná reflexe

3 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU

Rozsah: 2 vyučovací hodiny

V tomto setkání je pedagogovým **cílem** ověřit si, zda třída dobře rozumí nastaveným komunikačně vztahovým pravidlům, zda jsou dodržována a formulována funkčně. Pokud ne, je cílem je společně s žáky vytvořit. Je možné, že některá pozbyla svého smyslu, nebo je naopak potřeba některá přidat. Po dlouhé pauze ve školním vyučování se například v prvních společných hodinách ukáže, že je potřeba vrátit se k nácviku naslouchání, i když už se dříve dařilo nechat domluvit spolužák a respektovat názor druhého.

I) Přivítání (cca 5 min): Seznámíme třídu s tím, co se dnes bude dít, popíšeme téma, na kterém jsme se dnes rozhodli pracovat a proč.

II) Zjištění nálady (cca 5 -15 min): Cílem je sdílet aktuální náladu, a to jak dětí, tak pedagoga.

III) Samostatná práce: Co potřebuji X co nabízím (cca 30 min): Cílem techniky je uvědomění, že naše potřeby jsou mnohdy podobné (nebo úplně stejné) jako potřeby ostatních. V podstatě všichni potřebujeme kamarády, zájem a respekt a možnost dělat chyby, zeptat se atd. Každý z nás ale tyto své legitimní potřeby uspokojuje jinak a mnohdy volíme nežádoucí cesty k jejich dosažení. Cílem pedagogovy třídnické práce má mimo jiné být pomoc žákům hledat a volit žádoucí způsoby chování při uspokojování svých potřeb. Zároveň na závěr této techniky máme pohromadě to (můžeme vypsát na velký papír a vyvěsit), co jednotliví členové třídy mohou a chtějí kolektivu nabídnout.

Viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

IV) Kooperativní aktivita: Kameny v řece (cca 25 min): Technika zaměřená na procvičování dodržování pravidel a uvědomění si jejich významu. Umožňuje diskuzi o porušování pravidel a jeho příčinách (emoce, nedostatek času atd.) Cílem je uvést žáky do situace, kdy v "zápalu hry" poruší dohodnutá pravidla a můžeme tím zahájit diskuzi nad jejich dodržováním. Především zjišťujeme míru bezpečí v kolektivu. Vidíme, zda je možné o překročení mantinelů otevřeně mluvit a popsat svou motivaci k němu (např. "Byl jsem tak strašně napnutý, chtěl jsem, aby se to povedlo.").

Viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

V) Diskuze: Formulování třídních pravidel (cca 15 min): Pokud jsou třídní vztahově komunikační pravidla již formulována, je vhodné ověřit, zda jsou propojena s našimi potřebami. Pokud ne, mohou být východiskem pro jejich přeformulování. Např. pokud většina z nás potřebuje, aby se nám druzí neposmívali, může naše třídní pravidlo znít: *Nedělám druhému, co sám nemám rád.*

VI) Závěrečná reflexe

4 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU

Rozsah: 2 vyučovací hodiny

Cílem práce se třídou je zmapování povědomí žáků o podpoře, kterou pro sebe mohou najít ve svém okolí v situacích, v nichž si nevědí rady. Některé náročné situace jim mohl přinést právě dlouhý čas strávený doma, jiné naopak nese školní prostředí. Jakou podporu jim dá školní metodik prevence, školní poradenské pracoviště, jak fungují linky bezpečí, P -Centrum, Ambulance -21, kam nahlašovat šikanu? Cílem je orientace v pojmech i organizacích a službách.

pozn.: Je třeba dobře zvažovat indikaci skupiny. Pokud je ve třídě některé z dětí bezprostředně ohroženo některou ze situací, které chceme probírat (úmrť v rodině, alkoholismus,...), volíme raději jiné téma. Pedagog je garantem bezpečí pro všechny žáky. Jeho úkolem je udržet komunikaci v obecné rovině. Pomáhá například práce s příběhy, v nichž vystupují anonymní hrdinové. Pokládáme otázky: "Co by měl udělat Lojzík?" "Co byste poradili Evženovi?" apod.

I) Přivítání (cca 5 min): Seznámíme třídu s tím, co se dnes bude dít, podrobně popíšeme téma, na kterém dnes budeme pracovat a proč.

II) Zjištění nálady: Rovník (cca 15 min): Cílem aktivity je nejen zmapování aktuální nálady žáků, ale především míří ke zmapování zkušenosti žáků s prožíváním různých náročných situací. Postupně přecházíme od obecným ke specifitějším otázkám.

Viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

III) Zahajovací aktivita: Důvěra (cca 10 min): Pokud pedagog usoudí, že si podobnou aktivitu může ve své třídě dovolit, je vhodné na úvod do tohoto tématu zařadit aktivity navozující atmosféru důvěry a potřebu podpory.

Viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

IV) Samostatná práce: Pomocná ruka (cca 15 min): Žáci se zamyslí nad náročnými situacemi a rozliší, které člověk dokáže zvládnout sám (za pomoci rodiny, přátel) a se kterými si sám neporadí, je potřeba vyhledat pomoc odborníka.

Viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

V) Skupinová práce: Podpůrné organizace (cca 35 min): Cílem je nácvik vyhledávání informací, dialog se spolužáky a orientace v možné podpoře napříč službami v daném regionu. Jedním z cílů je i zmapování toho, jaké informace v dané tématu děti mají.

Viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

VI) Závěrečná reflexe (cca 10 min):

Otázky do reflexe viz: AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

AKTIVITY PRO PRÁCI SE TŘÍDOU

1 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU

II) Aktivity na zjišťování nálady

Cílem aktivity je zjistit, v jakém rozpoložení žáci jsou. Každý žák (i pedagog) dostane slovo. Protože může pro žáky být těžké mluvit o sobě, je vhodné využít k vyjádření nálady pomůcky.

- **Každý si vybere barvu** (lze využít barevné papíry), která ukazuje jeho aktuální náladu. Zároveň vysvětlí, proč si ji vybral. (*Vybral jsem si růžovou, protože jsem se dnes krásně vyspal. Zvolila jsem si červenou, protože jsem se ráno pohádala s rodiči. Vybral jsem si zelenou, protože mám dobrou náladu a zelená je moje oblíbená barva.*)
- **Pedagog dá žákům na výběr z obrázků** smajlíků, fotografií lidí (dětí) s různými náladami. Každý popíše náladu na obrázku s vysvětlením své volby.
- **“Kdybych byl zvíře, byl bych dnes..., protože...”** (např: *Dneska bych byl medvěd, který se probral po zimním spánku, protože se mi nechtělo vstávat.*)
- Ve třídě na zemi leží archy papíru a na nich **EMOJI** :) :(:/. Každý si si stoupne na tu emotikonu, která vystihuje jeho náladu. Pak řekne, proč si stoupl právě tam, kde je. Zároveň uvidí, kdo ze spolužáků je ve stejném rozpoložení.
- Kratší verzi aktivit, které pomáhají pedagogovi zorientovat se v rozpoložení žáků, je **zdvížený palec**. Úkolem všech zúčastněných je, zavřít na okamžik oči a před sebe natáhnout ruku s palcem zdviženým buď nahoru (OK) nebo otočeným dolů k zemi (KO). I “něco mezi”, jakákoli poloha mezi oběma krajními je možná. Oči otevrou všichni současně, až učitel řekne “ted”

a rozhlédneme se kolem sebe. Kdo chce, nebo všichni po kruhu, záleží na situaci a časových možnostech, může doplnit, proč se cítí právě takto. Techniku lze použít jako krátkou reflexi dílčích aktivit nebo naopak celého programu, dle potřeby a aktuální situace.

IV) Místa si vymění

Aktivitu můžeme zařadit do výuky prakticky kdykoli. Lze ji využít jak ke zjištění nálady, tak ji spojit s konkrétním probíraným tématem ke zmapování toho, co žáci o dané problematice již vědí, jaký mají názor, jaké dezinformace si osvojili. Pohyb dobře podpoří spontánnost a pomáhá snižovat případný stud a váhání.

Učitel/asistent pedagoga se do hry zapojí dle svého uvážení, může být aktivním účastníkem (žáci se o něm něco dozví), nebo pozorovatelem mimo kruh (učitel lépe vnímá reakce žáků, kdo se při jakém vyjádření zvedá, lépe může reagovat na porušení pravidel apod.)

Průběh aktivity: Postavíme kruh ze židlí, kterých je o jednu méně než přítomných. Uprostřed kruhu stojí jeden člověk, jenž zahájí hru větou: *"Místa si vymění ti, kdo... (kdo se těšili do školy, kdo je na nějaké sociální síti apod)." Všichni, jichž se vyjádření týká, se zvednou a usednou na jinou židli za podmínky, že si vymění židli alespoň ob jedno místo a ne hned se spolužákem vedle. Ten, kdo zůstává bez židle, jde doprostřed a pokládá další otázku. Výrok, který použije, musí být platný pro něho samotného (např. žák, který se do školy netěšil se neptá: *Vymění se ti, kdo se do školy těšili, ale kdo se netěšili.*) Pokud je ve středu pedagog, má výbornou možnost směřovat otázku do témat, která jej zajímají. (Například může zadat: *Místa si vymění ti, kdo by si v karanténě neporadili bez mobilního telefonu, kdo hráli hry na tabletu déle než obvykle, komu rodiče korigovali čas strávený online, všichni, komu přišla nějaká nepřijemná SMS nebo e-mail, o který nestáli apod.*)*

Rizikem může být něčí vyjádření v kruhu na adresu spolužáka (např. *vymění se všichni, kdo si myslí, že má Honza hnusné brýle*). I zde platí, dobře zvážit indikaci třídy, popřípadě, když už k ubližujícímu vyjádření dojde, pedagog hru zastaví a popíše situaci, připomene pravidlo, že není možné směřovat otázky na konkrétní lidi a proč tomu tak je ("Cílem hry je pobavit se, nikoliv však na účet někoho. Mně, kdybys řekl: *vymění se všichni, kdo si myslí že je učitelka nudná*, by to ublížilo a nevěděla bych, jak se zachovat.")

V) Samostatná práce: Já před koronavirem/já po koronaviru

Cílem techniky je zmapování vlastních emocí před sdílením se třídou. Všichni žáci dostanou arch papíru A4 a rozdělí si jej na tři sloupce "na šířku". Pedagog jim postupně zadává práci. Nejdříve mají za úkol nakreslit do levého sloupečku sebe před "nuceným koronavirovým volnem". Mají nakreslit sami sebe. Jak vypadali, jak se cítili, co je bavilo, co dělali nejčastěji, na co se těšili. Pak do pravého sloupečku nakreslí sebe teď. Jak vypadají dnes, jak se změnili, co je baví a na co se těší nyní. Nakonec do třetího sloupečku mají za úkol (už jen písemně) popsat to, kvůli čemu nastaly dané změny. (Např: *Nudil jsem se, tak jsem začal hrát hry. Přibral jsem, protože jsem nemohl ven s kamarády. Zhubla jsem, protože jsem každý den cvičila, jak jsem měla spoustu času. Začal jsem mnohem víc číst a začalo mě to bavit. Stále jsem se hádal s našima a lezeme si teď mnohem víc na nervy než dřív.*) V této části práce se třídou je vhodné nechat zaznít všechna vyjádření bez komentáře a o totéž požádat i děti. Důsledně dbát na zastavování případného smíchu a legitimizovat vše vyřčené.

VI) Skupinová práce: Výhody a nevýhody uzavřených škol

Cílem je sdílení mezi spolužáky navzájem, nácvik skupinové spolupráce, naslouchání. Třídu rozdělíme do skupin cca po 4 žácích. Rozdělení můžeme nechat na dětech, nebo rozpočítáme (např. podle ročních období) jakkoli tak, aby byly skupiny různorodé - spolupracovali žáci, kteří spolu jindy nesedí, dohlédneme na to, aby ve skupinách byli chlapci i dívky. Cílem je i nácvik práce v menších, různorodých skupinkách, posílení komunikačních dovedností, učení se kompromisu a dialogu.

Nejprve každá skupina diskutuje na zadané téma a poté vypíše co nejvíce podnětů k tomu, jaké byly výhody a jaké naopak nevýhody dlouhého času stráveného doma. Každá skupina pak prezentuje před třídou. Společně můžeme hledat, co se shoduje, na čem se naopak jednotlivé skupiny neshodnou.

Na závěr se žáků zeptáme, co z toho, co zažívali po dobu uzavření škol, by chtěli zachovat do budoucna a co by se podle nich nemělo opakovat - můžeme použít techniku **Odpadkový koš** (viz níže) nebo jen sdělení v kruhu.

VII) Reflexe: Odpadkový koš

Aktivita, kterou je možné použít ke shrnutí konkrétní aktivity nebo jako reflexi celého bloku. Cílem je pojmenovat, co konkrétně jsem si uvědomil a vnímám jako přínosné, pozitivní a co vnímám jako nepřínosné, negativní, neúčinné. Může se jednat o pocit, emoci, konkrétní zážitek, informaci, uvědomění atd.

Průběh aktivity: Každý žák dostane dva lístečky, každý jiné barvy. Na jeden lísteček napíše to, co by chtěl zachovat/odnést si s sebou a na druhý to, co nechce, aby se opakovalo, co má zůstat zde. Postupně žáci říkají "Chci si odnést..." a "Nechávám tu..." Při těchto slovech vyhodí lístek s textem do připraveného koše, který stojí uprostřed kruhu.

2 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU

IV) Skupinová, nebo samostatná práce

V první vyučovací hodině rozdělíme, nebo necháme žáky se rozdělit samostatně do dvou skupin. Jedna má za úkol sepsat výhody a nevýhody komunikace z očí do očí, ta druhá hledá klady i záporny komunikace ve virtuálním prostředí. Společně pak v rámci celé třídy hledáme, co mají oba způsoby společné a v čem se odlišují.

Žáky rozdělíme do skupin pomocí přiřazení se k jednotlivým výroky:

1. On-line komunikace je lepší, než komunikace naživo.
2. Chyběla mi živá komunikace.
3. Rád se objímám a podávám ruce, chyběl mi tělesný kontakt.
4. Raději si s kamarády píšu, než chodím ven.

Otázky:

O co přicházím, když komunikuji virtuálně?

Co je lepší na virtuální komunikaci oproti komunikaci živé?

Dokážu při virtuální komunikaci přesně pochopit, jak to ten druhý myslel (kdy si dělá legraci apod.)?

V čem je lepší živá komunikace?

Může mi virtuální komunikace něco usnadňovat?

Můžete vymyslet další otázky, které vycházejí z vaší předchozí práce se třídou na tomto tématu.

V) Trojský kůň

Pohybová aktivita na rozehrání nebo uvedení do tématu.

Průběh aktivity: Rozmístíme židle po celém prostoru (nahodile, nezůstanou v kruhu) a všichni žáci si sednou. Jediný žák zůstane stát (jediná židle je volná). Žák se smí pohybovat jen velmi pomalými krátkými kroky (tzv. "slepičím krokem") a míří k prázdné židli, aby se mohl usadit. Ostatní se mu v tom snaží zabránit tak, že zasednou volnou židli (kdokoli z dětí, kdo je poblíž). A další žáci se zas přesouvají na volná místa tak, aby v okolí "cupitajícího" žáka nebyla volná židle a on se nemohl posadit. Ze židle se smí žáci zvednout jen ve chvíli, když přeseďají na jinou. Pokud se žákovi podaří si sednout, vyrazí ten, kdo zůstal stát.

Aktivita je zaměřena také na nácvik spolupráce. Žáci musejí odhalit strategii, jak efektivně přeseďat ze židle na židli - pomocí očního kontaktu a pozornosti vůči ostatním zabrání Trojskému koni (myšleno PC virus) napadnout "operační systém třídy." Dle naší zkušenosti trvá několik kol, než žáci společně přijdou na pointu hry, tedy na to, že musejí židle obsazovat ze vzdálenějších pozic ve třídě, aby svým neuváženým rychlým vstáním neuvolnili "cupitajícímu" potřebné místo.

3. SETKÁNÍ SE TŘÍDOU

III) Co potřebuji X co nabízím

Všichni (žáci i vyučující) vypracují samostatně na jeden list papíru rozdělený na dvě části odpovědi na otázky: *Co třídě nabízím?* a *Co naopak od třídy potřebuji?* Je třeba žákům důkladně vysvětlit, že vyjádření mají směřovat na vztahy. (např. *Potřebuji, aby se mi nikdo neposmíval, když zapomenu domácí úkol. Nabízím, že si ode mě kdokoliv může půjčit pastelky a psací potřeby. Potřebuji, aby při hodinách byl ve třídě větší klid, abych se mohla soustředit na výuku. Nabízím, že se sama budu snažit méně si povídat s kamarádkami při hodinách.*)

Cílem aktivity je uvědomění, že naše potřeby jsou mnohdy podobné nebo úplně stejné, v podstatě všichni potřebujeme kamarády, zájem a respekt a možnost dělat chyby, zeptat se atd. Každý z nás ale tyto své legitimní potřeby uspokojuje jinak a mnohdy volíme nežádoucí cesty k jejich dosažení. Cílem pedagogovy třídnické práce má mimo jiné být pomoc žákům hledat a volit žádoucí způsoby chování při uspokojování svých potřeb. Zároveň na závěr této techniky máme sesbíráno (můžeme vypsát na velký papír a vyvěsit), co jednotliví členové třídy mohou a chtějí kolektivu nabídnout.

IV) Kameny v řece

Aktivita na procvičování dodržování pravidel, uvědomění si jejich významu, umožňuje diskuzi o porušování pravidel a jeho příčinách (emoce, nedostatek času atd.)

Průběh aktivity: Všichni žáci i pedagog napíše na čtvrtku své křestní jméno a položí ji na zem nepopsanou stranou nahoru. Je třeba je promíchat, aby nebylo jasné, kde je které jméno. Když jsou čtvrtky rozloženy po celé ploše třídy, každý se na jednu postaví. Cílem hry je, aby na konci stáli všichni na čtvrtce se svým jménem otočené popsanou stranou nahoru. Nesmějí ale šlápnout vedle papíru, teče tam totiž všude "ledová řeka" (a čtvrtky jsou kouzelné kameny, nemůže se s nimi nikam posouvat, ale mohou se otáčet). Nikdo při aktivitě nesmí mluvit. Žáci musejí přijít na to, že se aktivita nezdaří bez vzájemné pomoci. Otáčet čtvrtky lze jen tak, že si stoupnu k někomu jinému, ten mě podrží atd.

V závěrečné reflexi se ptáme: *Kdo ví, že porušil pravidlo o k mlčení, proč, za jakých okolností?* Zároveň klademe otázku: *Kdo a jak vám pomohl? Komu jste pomohli konkrétně vy a jak?*

4 . SETKÁNÍ SE TŘÍDOU

II) Zjištění nálady: Rovník

Cílem aktivity je nejen zjištění aktuální nálady žáků, míří především ke zmapování zkušenosti žáků s prožíváním různých náročných situací. Postupně přecházíme od obecným ke specifitějším otázkám. Aktivita spočívá v tom, že všichni žáci stojí v jedné řadě, na "rovníku." Mají za úkol vykročit vždy po položení otázky o jeden krok k "pólu." Buď dopředu nebo dozadu. Podle toho, zda je jejich odpověď kladná či záporná. Pokud tedy na otázku: "Těšil ses do školy?" odpovídám ano, vykročím dopředu, pokud ne, couvnu o krok. Zároveň žáci vidí, jak to vnímají spolužáci. Poté se všichni vrátí do řady a učitel pokládá další otázku. Příklady otázek:

Vyspali jste se dnes dobře? Těšili jste se do školy? Stihli jste se nasnídat? Řešili jste někdy náročnou situaci, ve které jste si nevěděli rady? Ocitli jste se v situaci, se kterou jste se nemohli svěřit rodičům? Znáte někoho, kdo někdy volal na nějakou linku důvěry? Využili jste někdy pomoci odborníka, když vám nestačila pomoc a podpora blízkých?

III) Zahajovací aktivita: Důvěra

Aktivita, jejichž cílem je nejen ověření či posílení vzájemné důvěry ve skupině (je třeba je zařazovat s velkou opatrností a citem). Slouží také k úvodu do tématu důvěra ve všeobecném významu. Pokud chceme se žáky hovořit o tom, komu ve svém životě mohou důvěřovat, co k tomu potřebují, v koho naopak důvěru ztrácejí a v jakých situacích atd.

a) V kruhu si "posíláme" jednoho žáka, který má zavřené nebo zavázané oči. Nemá ruce natažené před sebe a jde pokud možno běžnou chůzí dopředu. Tam je zachycen a otočen někým ze

spolužáků a vydává se dalším směrem. Žáci se postupně vystřídají, ptáme se, kdo si chce techniku ještě vyzkoušet. Může se stát, že někomu se nebude chtít, takové žáky nenutíme.

- b) Pokud je tomu uzpůsobeno prostředí a máme důvěru v ohleduplnost a schopnosti dětí, můžeme zařadit techniku, která spočívá v tom, že se po dvojicích vodí žáci po škole. Vždy má jeden zavázané oči a poté se ve dvojicích vymění. V reflexi sdílí, co je pro koho horší pozice. Zda muset se spolehnout na druhého nebo být tím, na kom závisí bezpečí spolužáka.

IV) Samostatná práce: Pomocná ruka

Průběh aktivity: Žáci si na papír obkreslí obě ruce. Jejich úkolem je vymyslet náročnou životní situaci, se kterými se člověk dokáže vypořádat sám, a zapsat je do jedné dlaně. Do druhé naopak takové, s nimiž se člověk sám vypořádat nedokáže a je zapotřebí, aby vyhledal pomoc odborníka.

Je důležité si s dětmi promluvit o tom, že každý člověk má jiné vnímání náročných situací - co je pro někoho zvládnutelné bez cizí pomoci, může být pro jiného náročné natolik, že se neobejde bez odborné podpory.

V) Skupinová práce - podpůrné organizace

Do skupinek dostanou žáci názvy (vylosují si kartičku) jednotlivých organizací/služeb - konkrétních organizací poskytující podporu v náročných situacích a krizovou intervenci ([Linka bezpečí](#); [Adiktologická a preventivní ambulance "-21"](#), CPPT, o .p .s .; [Linka psychologické pomoci v současné situaci v souvislosti s Covid 19](#), Prev-centrum; [Diakonie - Plus pro lidi v krizové situaci](#), [Telefonická krizová pomoc Ledovec, projekt E -](#), [Projekt E -bezpečí](#). K dispozici mají žáci různé informační materiály o organizacích a jejich službách. U druhostupňových žáků je možné využít k hledání informací internet. Z těchto materiálů vyberou příslušné podklady a vyberou podstatné informace, které zpracují takovou formou, aby byly srozumitelné dětem jejich věku. Za úkol mají vyhledat, komu která organizace pomáhá a jak konkrétně. Následně mohou vymyslet různé varianty, s jakými problémy se na danou organizaci lze obrátit. Cílem je zpracovat plakát, který poskytne o konkrétní organizaci podstatné informace srozumitelné dětem jejich věku (co nabízí, v jakých situacích se mohou obrátit, pro koho jsou služby určeny, jak je mohou kontaktovat).

Jako další materiály k přípravě na práci s třídním kolektivem doporučujeme:

[Příručka pro tvorbu zdravého a bezpečného klimatu školy](#) - metodika pro učitele, Marek Černý, 2019: naleznete zde praktické návody, jak s žáky komunikovat, řešit konflikty, pracovat s emocemi, podávat efektivní zpětnou vazbu aj.

Až se sejdem ve škole - Materiál pro mateřské, základní a střední školy k návratu dětí do škol po izolaci, spojené s pandemií onemocnění Covid-19, vznikl ve spolupráci mateřské školy a jeslí Bambino a základní školy Square, za podpory Poradny Vigvam, 2020: naleznete [zde](#).